

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1895, kl. 2 e. m.

Memorial, i fråga om ändringar i bankoreglementet.

Sedan utskottet genomgått och granskat det för riksbankens styrelse och förvaltning gällande reglemente med dervid fogade aflöningsstat samt i sammanhang härmed tagit i öfvervägande de af fullmäktige i hithörande ämnen gjorda framställningar, får utskottet nu föreslå de ändringar och tillägg i nämnda reglemente, som utskottet ansett böra vidtagas eller som föranledas af redan fattade beslut.

Riksdagens år 1894 församlade revisorer af stats-, banko- och riksgäldsverken hafva i sin angående riksbanken afgifna berättelse, jemte för-
mälan, att antalet tjenstemän vid riksbankens hufvudkontor utgjorde 57, hvartill komme 31 e. o. tjenstemän samt, förutom öfvervaktmästaren, 25 vaktmästare med ordinarie aflöning, gjort ett uttalande i den riktning, att det syntes revisorerne, att åtgärder till personalens minskning borde kunna ifrågakomma.

Öfver revisorerne i ämnet gjorda uttalande har utskottet från fullmäktige i riksbanken begärt och erhållit yttrande, af hvilket inhemtats hufvudsakligen, att vid afdelningen för upp- och utlåningsrörelsen en minskning i göromålen egt rum med anledning af flere afdelningskontors inrättande, på grund hvaraf fullmäktige varit betänkta på att tillse, i hvad

mån inskränkning i tjänstemännens antal kunde ske, utan att allmänhetens anspråk på rask expedition eller bankens fordringar på noggrann kontroll åsidosattes. Efter anordnandet af kontoret i Örebro hade fullmäktige indragit en extra kontorskrifvare-tjänst å kommissionsanstalten, och redan derförut hade den åtgärd vidtagits, att en efter en afliden revisor ledigblifven tjänst i andra graden förklarats skola tills vidare på förordnande uppehållas i afvakten på en möjligen olika fördelning af göromålen. För det närvarande vore dessa, hvad upp- och utlåningsrörelsen vidkomme, jämförelsevis mindre betydande. Härvid borde dock ihågkommas, att den rika tillgång på kapital, som i andra penninganstalter vore för handen, naturligtvis måste verka till minskning i lånesökandet vid riksbanken. Deremot syntes rediskonteringen vid hufvudkontoret vara stadd i tillväxt, men då måhända någon minskning i upplåningen till följd af lägre räntesatser vore att motse, syntes det fullmäktige lämpligt att redan nu anställa ett försök i ändamål att vinna säkrare kännedom om och i hvad mån expeditionen skulle kunna uppehållas med minskad personal. I sådant afseende hade fullmäktige beslutit att under semester-tiden efter avslutningen af första halfåret förena vissa tjänster med andra. Särskildt skulle kassorna 1 och 2 sammanslås till en och kontorskrifvarens vid registret göromål öfvertagas af den s. k. nummerbokhållaren. Och äfven inom fullmäktiges expedition torde under semestern minskning i arbetskrafterna kunna ske. På sådant sätt skulle två tjänster i 2:dra och två å tre i den 1:sta kunna uppehållas under semesterledighet, utan att för dem extra ordinarie behöfde påräknas, hvarigenom skulle vinnas en dubbel fördel, nemligen, utom den nyss angifna af tillfället till inhemtande af erfarenhet för framtida reglering, möjligheten att bestrida göromålen under semestertiden utan antagande af nya extra biträden. Dessas antal, hvilket vid revisionsberättelsens afgifvande varit 31, utgjorde efter tvennes afgang 29, och om detta antal skulle förslå för de ordinarie tjänsternas uppehållande, måste under semestertiden vissa af dessa bestridas genom anlåtande af biträde från andra tjänsteinnehafvare, hvilket ock lätt kunde ske, när de ordinarie lemnat plats åt tillförordnade. — Beträffande vaktmästarne, af hvilka tre vore antagna öfver stat, hade fullmäktige ansett dessa senares platser kunna indragas i mån af afgang bland de ordinarie. Huruvida derutöfver någon minskning kunde ega rum, syntes böra bero på den närmare utredning, som borde ske i sammanhang med regleringen af tjänstemannabefattningarna, i afseende å hvilka fullmäktige antydde, att å vissa verksamhetsområden, särskildt i det s. k. bankkontoret — postvexel- och foliorörelsen samt hufvudkassan m. m. — samt i fråga om öppna de-

posita rörelsen tilltagit ej obetydligt, i det förra delvis till följd af afdelningskontorens ökade antal.

Efter mottagandet af detta fullmäktiges yttrande och då utskottet vid deri anförda förhållanden fann all fråga om att föreslå en ändring i personalens antal för denna riksdag hafva förfallit, men ansåg af vigt, att den af revisorerna väckta frågan om personalens minskning hölles vid lif, beslöt utskottet att till fullmäktige aflåta en skrifvelse, hvori utskottet uttalade den förhoppning, att de af fullmäktige försöksvis gjorda eller tillämnade anordningarna måtte gifva vid handen, att en minskning i såväl tjenstemännens som vaktbetjentes antal må, i synnerhet om lämpliga förändringar i tienstgöringsstadgarne företagas, kunna ske möjligen till och med i större utsträckning än i fullmäktiges skrifvelse antydts. På grund häraf anmodade utskottet fullmäktige att i sammanhang med den redogörelse för resultatet af de anställda försöken, som vore att till nästa års bankoutskott förvänta, framlägga det förslag till minskning i antalet tjenstemän och betjente vid hufvudkontoret, som förhållandena medgifva.

Hvad sålunda förekommit har utskottet ansett sig böra hos Riksdagen

1:o)

anmäla.

I en till utskottet den 25 sistlidne april aflåten skrifvelse hafva fullmäktige i riksbanken hos utskottet anmält sina framställningar angående bankoreglementet samt de ändringar deri, som fullmäktige ansett behöfliga.

Härvid hafva fullmäktige fäst uppmärksamhet på § 15 mom. 5 i reglementet, der stadganden meddelas om inlösen af bristfälliga och förslitna sedlar. Bland de kongl. kungörelser, till hvilka i nämnda paragraf och moment hänvisas, upptages icke kongl. förordningen den 24 oktober 1890, innefattande grunder för invexling af de enligt senast fastställda system tillverkade riksbankssedlar, när de förnötta eller bristfälliga i bankens kassor företes; och hafva fullmäktige hemställt om paragrafens komplettering härutinnan.

Utskottet hemställer med anledning häraf,

2:o)

att § 15 mom. 5 i bankoreglementet må erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

I fråga om inlösen af bristfälliga och förslitna sedlar iakttages, hvad som är stadgadt dels i kongl. kungörelserna af den 5 mars 1836, den 4 februari 1859 och den 7 november 1873 samt dels i stadgarne för tjänstgöringen i riksbankens hufvudkontor.

Föreslagen lydelse:

I fråga om inlösen af bristfälliga och förslitna sedlar iakttages, hvad som är stadgadt dels i kongl. kungörelserna af den 5 mars 1836, den 4 februari 1859, den 7 november 1873 och den 24 oktober 1890 samt dels i stadgarne för tjänstgöringen i riksbankens hufvudkontor.

I § 21 mom. 1 punkten *c)* meddelas bestämmelse derom, att fullmäktige i fråga om försändningar från afdelningskontoren till hufvudkontoret af sedlar ega medgifva, att, der så nödigt anses, desamma må makuleras genom derå med trycksvärta anbragta ord. Då likväl på senare tiden sedlar, som äro afsedda att ej vidare begagnas, vid hufvudkontoret obrukbargöras genom perforering medelst särskild maskin, och ett sådant tillvägagående befunnits ändamålsenligt och betryggande, hafva fullmäktige i sin ofvanberörda skrifvelse af den 25 april, om ock reglemensstadgandet icke kunde anses innefatta förbud mot perforering vid afdelningskontoren af sådana sedlar, som ej äro vidare användbara och skola insändas till hufvudkontoret, hemställt om sådan ändring i stadgandet, att fullmäktiges rätt att förordna om makuleringen äfven på annat sätt, än i stadgandet oförmäldes, klart framginge.

Då fullmäktiges härutinnan uttryckta önskan syntes utskottet fullt befogad, hemställer utskottet,

3:o)

att Riksdagen måtte besluta, att § 21 mom. 1 punkten *c)* i bankoreglementet skall erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Om vid någotdera afdelningskontoret penningar insättas till högre

Föreslagen lydelse:

Om vid något afdelningskontor penningar insättas till högre belopp,

Nuvarande lydelse:

belopp, än som för vaxlars infriande anses erforderligt, åligger det fullmäktige att sådana medel derifrån till hufvudkontoret infordra, med fullmäktige lemnad rätt att kunna, der så nödigt anses, tillåta vederbörande afdelningskontors styrelse att vid afsändning af riksbankens sedlar, desamma makulera genom derå med trycksvärta anbragta ord: »Inlöst i afdelningskontoret i N. N.»

Föreslagen lydelse:

än som för vaxlars infriande anses erforderligt, åligger det fullmäktige — — — — —, desamma makulera i enlighet med de föreskrifter, fullmäktige derom meddela.

I fråga om distriktsindelningen hafva fullmäktige ansett ett par ändringar nödiga beträffande hufvudkontorets ställning och rättigheter, i hvilket afseende fullmäktige anfört följande:

»I § 31 mom. 7 stadgas, att kredit i löpande räkning kan af fullmäktige beviljas mot den säkerhet och på de vilkor, som af fullmäktige bestämmas. Då således rätten att afgöra om beviljandet af dylik kredit blifvit fullmäktige förbehållen, torde det vara ändamålsenligt, att hinder ej möter för att meddela sådan äfven åt firmor eller personer utom hufvudkontorets distrikt, att vid hufvudkontoret begagnas. Dels finnes nemligen anledning till det antagande, att vissa kunder företrädesvis önska erhålla sådan kredit vid hufvudkontoret, och dels är det önskligt, att, då liqvid för uttag å så beskaffad räkning är hufvudsakligen afsedd att verkställas medelst vaxlar på utlandet, utrikes kontoret må i förekommande fall kunna få tillfälle att omedelbart sköta hithörande transaktioner.

Den andra ändringen afser att bereda bankanstalter möjlighet att för sina affärsförbindelser begagna hufvudkontoret, äfven om de icke tillhöra dess distrikt. Särskildt har det i afseende å rediskonteringar visat sig vara för rörelsens utvidgande ändamålsenligt, att icke vederbörande bank blir förbunden att vända sig till ett afdelningskontor, och i allmänhet synes det vara förmånligt, om riksbankens hufvudkontor, vid hvilket fullmäktige omedelbart hafva att pröfva inkommande framställningar, kan, utan hinder af begränsning till dess numera i väsentlig mån inskränkta område, utöfva den mera omfattande och mångsidiga verksamhet, hvilken föranledes af affärer med verk af den betydelse och de förbindelser, som

banker ega, helst nödig kännedom om dessas ställning i minst lika hög grad lär finnas hos fullmäktige som hos styrelserna för de särskilda kontoren.»

De ändringar i reglementet, som fullmäktige af nu angifna skäl ansett nödiga, finner äfven utskottet vara lämpliga; hvadan utskottet hemställer,

4o)

a) att § 25 i bankoreglementet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Riksbankens utlåningsrörelse drifves genom *hufvudkontoret i Stockholm* för Stockholms stad och län, Upsala, Södermanlands, Östergötlands, Vestmanlands och Gefleborgs län samt den del af Kalmar län, som omfattar dess norra landstingsområde eller Norra och Södra Tjusts, Aspelands, Sevede och Tunaläns härad; genom *afdelningskontoret i Göteborg* för Hallands, Göteborgs och Bohus äfvensom för Elfsborgs län med undantag af Redvegs härad samt för Skaraborgs län med undantag af Vartofta och Frökinds härad; genom *afdelningskontoret i Malmö* för Kristianstads och Malmöhus län; genom *afdelningskontoret i Falun* för Kopparbergs län; genom *afdelningskontoret i Hernösand* för Vesternorrlands län; genom *afdelningskontoret i Jönköping* för Jönköpings län jemte ofvannämnda härad af Skaraborgs och Elfsborgs län; genom *afdelningskontoret i Kalmar* för Kalmar läns södra landstingsområde eller Norra och Södra

Föreslagen lydelse:

Mom. 1. Riksbankens utlåningsrörelse — — — — — ega föreskrifva.

Mom. 2. Utan hinder af här ofvan bestämda distriktsindelning må dock meddelas lån utan afbetalningsrätt mot realsäkerhet och kreditiv mot enahanda slags säkerhet samt vid hufvudkontoret kredit i löpande räkning.

Dessutom må bankanstalter, äfven om de icke tillhöra hufvudkontorets distrikt, i samtliga lånegrenar, om de så önska, anlita detta kontor.

Nuvarande lydelse:

Möre samt Stranda och Handbörds härad jemte Öland; genom *afdelningskontoret i Karlstad* för Vermlands län; genom *afdelningskontoret i Luleå* för Vesterbottens och Norrbottens län; genom *afdelningskontoret i Växiö* för Kronobergs och Blekinge län; genom *afdelningskontoret i Visby* för Gotlands län; genom *afdelningskontoret i Örebro* för Örebro län samt genom *afdelningskontoret i Östersund* för Jemtlands län; under iakttagande i afseende å kontoren i Kalmar, Karlstad, Hernösand, Falun och Örebro af de vilkor och bestämmelser beträffande lånerörelsen, hvilka fullmäktige, enligt vid dessa kontors inrättande lemnadt särskildt bemyndigande af 1887, 1889, 1890, 1891 och 1893 årens riksdagar, ega föreskrifva.

Lån utan afbetalningsrätt mot realsäkerhet samt kreditiv mot enahanda slags säkerhet meddelas dock utan hinder af här ofvan bestämda distriktsindelning.

b) att i sammanhang härmed § 33 mom. 2 må ändras, så att stadgandet kommer att lyda sålunda:

Nuvarande lydelse:

Diskontering, lån, kreditiv eller kredit i löpande räkning må ej heller beviljas annan än den, som är inom lånedistriktet mantalsskrifven, dock att denna inskränkning ej gäller i afseende på kreditiv, kredit i löpande räkning eller lån utan afbetalnings-

Föreslagen lydelse:

Diskontering, lån, kreditiv eller kredit i löpande räkning må ej heller beviljas annan än den, som är inom lånedistriktet mantalsskrifven; dock med de undantag, som i § 25 mom. 2 sägas.

Nuvarande lydelse:

rätt, så framt därför ställes säkerhet i fast egendom, vågförda effekter, aktier eller obligationer.

Angående det tillägg till § 25 i bankoreglementet, som är behöfligt med anledning af Riksdagens redan fattade beslut om inrättande under år 1896 af ett afdelningskontor i Umeå, skall utskottet här nedan i annat sammanhang yttra sig.

I öfverensstämmelse med fullmäktiges derom gjorda framställning och med anledning af de med denna riksdag tillämpade nya grundlagsbestämmelserna om den tid, för hvilken medlemmarne af riksbankens styrelse utses, hemställer utskottet:

5:o)

att § 40 mom. 1 i bankoreglementet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Styrelsen öfver riksbanken föres af sju fullmäktige, hvilka vid hvarje lagtima riksdag utses i den ordning, § 71 riksdagsordningen stadgar.

Föreslagen lydelse:

Styrelsen öfver riksbanken föres af sju fullmäktige, hvilka utses i den ordning, § 71 riksdagsordningen stadgar.

Med anledning af Riksdagens beslut om inrättande under år 1896 i staden Umeå af ett riksbankens kontor för Vesterbottens län och det fullmäktige dervid lemnade bemyndigande att föreskrifva vilkor och bestämmelser i afseende å kontorets rörelse och förvaltning, får utskottet, i enlighet med hvad förut i dylika fall blifvit föreslaget och stadgadt, hemställa:

6:o)

att i slutet af bankoreglementet må införas följande stadgande:

»Vid 1895 års riksdag har tillika beslutits:

a) att under loppet af år 1896 skall för Vesterbottens län i staden Umeå inrättas ett afdelningskontor af riksbanken under de vilkor och bestämmelser med afseende å kontorets rörelse och förvaltning, som bankofullmäktige ega föreskrifva;

b) att det må ankomma på fullmäktige att till bedrivande af kontorets lånerörelse anvisa de belopp, fullmäktige må finna lämpliga; och

c) att fullmäktige tills vidare och intill dess Riksdagen annorlunda besluter, må ej mindre bestämma af huru stort antal ledamöter styrelsen för afdelningskontoret i Umeå skall utgöras, än äfven utse dessa ledamöter, förordna om styrelsens verksamhet och sättet för dennas utöfvande samt bestämma arfvoden för styrelsen, äfvensom besluta om tjänstemännens antagande, göromål och aflöning samt i öfrigt vidtaga alla erforderliga åtgärder för kontorets öppnande.»

Under förutsättning af bifall till hvad utskottet sålunda i näst föregående punkt föreslagit, hemställer utskottet derjemte,

7:o)

att till bankoreglementets § 25, i hvilken bestämmelse om hvart och ett af de nuvarande riksbankskontorens distrikt finnes meddelad, måtte fogas en not af följande innehåll:

»Förestående distriktsindelning kommer i och med öppnandet af det utaf 1895 års Riksdag beslutade afdelningskontoret i Umeå att undergå den förändring, som af stadgandena i slutet af detta reglemente för-anledes.»

Beträffande riksbankens *aflöningsstat* har i densamma vid innevarande riksdag ej beslutits annan ändring, än att kontorets i Hernösand anslag till extra biträde vid kontorsgöromålen och semestervikariat höjts från

1,200 till 1,700 kronor; hvilken ändring utskottet kommer att iakttaga vid reglementets och aflöningsstatens sammanfattning; hvarom utskottet velat

8:o)

erinra.

Stockholm den 9 maj 1895.

På bankoutskottets vägnar:

O. R. THEMPTANDER.